

אייל ביטון / ניב גפני / נורית דרימר / נוגה הברמן / דאנה טנהאוזן / חנא קופטי / ענת קינן

הגלריה החדשה בטדי, ירושלים
ינואר – פברואר 2020

ביכורים, במהדורתה השניה, היא פרויקט דו-שנתי יחודי מסוגו בארץ, המבקש לעודד יצירה של אמנים צעירים בירושלים. בפרויקט, שזוכה לליווי מקצועי ולתמיכה כספית מהגלריה החדשה בטדי ומהמחלקה לאמנות בעיריית ירושלים, מציגים שמונה בוגרים של בתי ספר לאמנות שנפשמם נקשרה בעיר והם חיים ופועלים בה.

מטרתה המוצהרת של התערוכה היא לתת במה ולאפשר חשיפה לאמנים הצעירים, ובכל זאת אי אפשר שלא להבחין בתימות משותפות שעולות מן העבודות, אולי מתוך מקריות, ואולי כתולדה של 'רוח הזמן' והחיים בירושלים. העבודות, כל אחת בדרכה, מבקשות להשפיע פיסית או סוגסטיבית על הצופה. הן שואבות את השראתן מה"אתר" ומהיחסים המתקיימים בינו ובין המבקרים בו.

אחדות מן העבודות מתייחסות למבנה הגלריה ולנתוניה הפיסיים בעוד שאחרות בוחרות להתמקד באצטדיון טדי שנמצא מעליה. על אף ההבדלים המהותיים בין שני המרחבים, גם הגלריה וגם האיצטדיון נוטלים חלק פעיל במרקם החיים בעיר. הם מתפקדים כאתרי התכנסות לקהל רב משתתפים, כמקום לקיום טקסים וכהיכלים מונומנטליים שהתושבים פוקדים תוך ציפיה, בין השאר, לחוות בהם חוויה רגשית עמוקה, לעיתים אף אקסטטית.

עבודות נוספות מתמקדות בשאלת היחס בין חלל-אובייקט-אדם. תוך שימוש באמצעים אמנותיים ואסתטיים שונים בתכלית הן מפעילות מניפולציות - לעיתים באופן ישיר וקונקרטי ולעיתים באופן מרומז - על המבקר. הוא נדרשים לרמות שונות של השתתפות אקטיבית: להתהלך, להסתובב, להישען, להקשיב ולגעת על מנת לחוות את העבודה במלואה. המבקר הופך לתנאי הכרחי להתממשות העבודות, מעין מוליך או מחולל. הן זקוקות לו, הוא מפיח בהן חיים.

כך או כך, חוויות שליטה והיעדרה, הפעלת כוח, הכפפה של סובייקט לתנאים מוכתבים, ציות לקודים ולמוסכמות, טקסיות ומשטור הגוף נוכחים בעבודות בעוצמות ובאופנים שונים. על חלקן שורה מעין אוירה דרוכה של מתח, אי ידיעה וחשש מהרגע הבא.

נוגה הברמן, ספלאולוגיה תעשייתית, 2020, גבס, בטון, חומרים תעשייתיים
ספלאולוגיה תעשייתית, עבודתה של נוגה הברמן, המתרחשת בתוך הסטודיו שלה, מקיימת דיאלוג עם מושג ה"אתר" (Site), ממנו היא שואבת השראה ואליה היא מגיבה. הקירות, הרצפה, אלמנטים אדריכליים, החלל עצמו – כל אלה מוכללים בעבודתה ומשמשים לה כמצע. היא נוקטת בפרקטיקות של ציור ופיסול הנטמעות בשפה האסתטית של המבנה ומשבשות בו את הסדר. הברמן שומרת על אופיו המחוּספּס של הסטודיו ואף מדגישה אותו: צינורות פלסטיק, מסילות חשמל וחלקי קונסטרוקציה (המאפיינים מבני תעשייה) נותרים חשופים וגלויים לעין ומשולבים בהצבה עד שלא ניתן להכריע אם

הם חלק מן העבודה, שייכים לחלל או שניהם גם יחד. האובייקטים והאסמבלז'ים, שמקורם בפסולת אורבנית-תעשיית, חלקי בטון, דיקט וחפצים שהושלכו ברחבי העיר, עברו האחדה צבעונית וצופו בגבס או נצבעו כולם בגווני לבן חלבי. בתהליך עבודה אינטואיטיבי ומשחקי בו כל פעולה גוררת ומשפיעה על הבאה אחריה כמו תגובת שרשרת, הולך ומתהווה 'מקום' מקביל, בבת אחת גם זר וגם מוכר, שנדמה כמו כר שעשועים של תת-מודע קולקטיבי, או לימבו שאין ממנו מפלט.

ענת קינן, אני מבטיח לך מבוך שכולו קו ישר אחד והוא בלתי נראה ונמשך לבל יסוף, 2020, ברזל, דיקט, מנוע

עבודתה של ענת קינן היא קונסטרוקציה פיסולית מינימליסטית, המגדירה מחדש את חלל הגלריה ומתווה בו מסלול הליכה. קווי מיתאר של ארכיטקטורה אורבנית עוברים פירוק והפשטה ומתגלמים לאובייקטים ספק ביתיים ספק זרים. המרחב המוכר משתנה לנוכח קיר מונומנטלי מעוקל באורך חמישה מטרים, מעין מסדרון ארוך ומפותל שכמו מפתה את המבקר ללכת לאיבוד בתוכו. מצידו החיצוני של המסדרון ניצב צילינדר שמסתובב ללא הפסקה. שני האובייקטים סמוכים זה לזה וכמו מבקשים להתחבר בנקודת המפגש בין המסדרון והצילינדר. המבנה האניגמטי מעלה על הדעת את הפיסול המינימליסטי-מונומנטלי האמריקאי בשנות ה-80 וה-90. קינן מבקשת לבחון את יחסי הגומלין בין הגוף האנושי, האובייקט הפיסולי והמרחב בו הם נתונים תוך שהיא שואבת השראה מטקסטים ספרותיים בהם מתוארות סיטואציות של דחק, חוסר אונים וסכנה בתוך חלל סגור. למרות ממדיה הכבירים, הרזון החומרי (דיקט וקונסטרוקציית ברזל) משווה לעבודה מראה של רישום בחלל, כמעט חסר נפח, ומעצים את הספק בנוגע ליציבותו של המבנה. מבט מהקומה העליונה של הגלריה ממחיש היטב את היקו הישר הבלתי נראה הנמשך עד אין סוף.

ניב גפני, החזית החמישית, 2020, שלדי אנטנות, מתמרי רטט, מסגרות עץ, חוטי נחושת, כבלים, מידות משתנות

החזית החמישית, עבודתו של ניב גפני, היא שיר הלל לחפץ שכמעט וחלף מן העולם – אנטנה לקליטת ערוצי טלוויזיה ביתית, בעבר הלא רחוק הסמל בהא הידיעה לשיא של קדמה טכנולוגית. אף שאינן בשימוש והוחלפו ברובן בצלחות הלוויין, הנוף האורבני נותר כפי שהיה. יער האנטנות שאיפיון את יחזיתם החמישית של הבניינים הפך במהלך הזמן למגרש גרוטאות מגובב גופי מתכת חלודים. האנטנות מוטלות על הגגות, נתונות לחסדיהן של ציפורים נודדות ופגעי מזג אויר כשרידים מימים רחוקים. בעבודתו מלחים גפני מספר שלדי אנטנות בדרגות התכלות שונות ליחידה אחת. הגוף המתכתי מרובה הענפים תלוי בהיפוך מן התקרה (כאילו היה נתון בעונש), פולש לגלריה ומאפשר קרבה אינטימית אליו. בעבודתו מנכיח גפני עולם שלם של רעשים שהאוזן האנושית אינה מסוגלת לקלוט. הוא מעניק קול לרחשים של השדה האלקטרו מגנטי (שפתן של האנטנות) על ידי מערכת רמקולים שחוברו לגוף המתכת המתמירים את הקולות הסמויים והופכים אותם לרטטים בלתי סדירים. נוכחותו של המבקר בתערוכה ומוצרי החשמל שעמו מפיחים באנטנה רוח חיים ומעירים אותה לחיים.

אייל ביטון, בהירות, 2020, נורות פלורסנט, אלקטרוניקה, ברזל, בד וסאונד, 100X210X210 ס"מ

בהירות הוא מיצב לאדם אחד, המזמין את הצופה לקחת בו חלק. בחלל מוצבים מיטת יחיד, מסך המורכב נורות פלורסנט, זוג מקולרים. הצופה מתבקש להישען על מיטה המצויה בהטיה חדה (מעין הכלאה בין שולחן ניתוחים, סד עינויים ומערכת Zero Gravity), להביט אל המסך ולהתמסר למראות ולצלילים שאופפים אותו. מכאן ואילך הוא נתון להשפעתו של סיקוונס מופשט המורכב מרצפי אור וסאונד. הרצפים מנוהלים באמצעות קוד דיגיטלי שאור וסאונד מגיבים לפקודותיו ומתרחשים על פיהן במקצבים משתנים, ביחד ולסירוגין. תאורת הפלורסנט שמנגנון הפעלתה בלתי סדיר וכאוטי (עקב תגובה כימית לחשמל) פורעת את הדיוק של הקוד ומאפשרת למקרי ולאנושי לזלוג לתוך ההתרחשות. האסתטיקה של הסיקוונס מקיימת דיאלוג עם עבודות שנעשו על ידי התנועה הבריטית האוונגרדית *Film Structural* בשנות ה-60 וה-70 ששאפו לפשט את המדיום הקולנועי למרכיביו הבסיסיים (אור/חושך, קול/דממה) על מנת להבליט צורה על פני תוכן. השפעתם של רצפי האור והשמע המשתנים לצד בידודו של המבקר בתוך העבודה יוצרים מצב אינטנסיבי המבקש להעביר את הצופה למצב תודעתי היפנוטי, וסוחפים אותו אל מציאות סוגסטיבית בעל כורחו.

דאנה טנהאוזר, היכל, 2020, נירוסטה, 270X300 ס"מ

היכל הוא מיצב תלוי מקום שממזג תפיסות אדריכליות וליטורגיות של מבני דת עם שפה גרפית של עולם הספורט (כדורגל וכדורסל). הצבתו בתוך חלל של גלריה לאמנות קושרת את שלושת התחומים דת-ספורט-אמנות ומעוררת שאלות על הדמיון ביניהם. טנהאוזר יוצרת מעין סמל מופשט מרצועות נירוסטה תוך שהיא מצטטת קווים וסימנים גרפיים מוכרים ממגרשי הספורט. היא תולה את הסמל על הקיר שבעומק הגלריה על מנת ליצור מעין focal point מקודש. סימן בלתי מזהה זה, הבוהק על הקיר, מעורר בצופה תחושות של הערצה ויראת כבוד, כאילו היה אלמנט דתי. טנהאוזר קושרת בין המרחבים האדריכליים-קולוסאליים, השונים במראה ובתכלית אך דומים בהשפעה הפיסית והאמוציונלית שהם עשויים לחולל במבקר בהם. המונומנטליות מדגישה את קטנות האדם ומעוררת תחושה של שגב ויראת כבוד. הפוטנציאל לחוויה אקסטטיבית להתרחש בנפש האנושית מתקיים בטקסי דת, במגרשי הספורט ובגלריה. בכלם מתקיימים 'חוקי משחק' – מערכות מפורטות של הוראות, הכוונות איסורים וסימנים שתפקידם לארגן את ההתנהגות האנושית של הנוכחים בהם.

חנא קובטי, ללא כותרת, 2020, הקרנה, 6:00 דק'

במיצב הווידאו ללא כותרת מקיים חנא קובטי היפוך מחוכם. הוא פורץ את גבולותיו המבוצרים של אצטדיון טדי בעזרת תוכנה דיגיטלית תלת ממדית של עירית ירושלים. האיציטדיון, שהכניסה אליו מתאפשרת בעת המשחקים בלבד ותמיד תחת פיקוח קפדני, שומרים ומצלמות אבטחה, נחדר על ידי קובטי באמצעות שימוש בתוכנה ובמבט העל שהיא מספקת על האיציטדיון (בטכנולוגיה דומה לזו של google earth). קובטי משוטט באצטדיון בעזרת המצלמות ללא הגבלה. הוא דוגם פריימים, עורך אותם ברצף נטול עלילה ומראה איך יכולים הצילום האווירי והמבט העילי לשמש (גם) כלים לפלישה, שליטה, פיקוח והפעלת סמכות על מושאי המבט שלהם.

עבור קובטי, המתגרור בבית צפאפא הסמוכה, האצטדיון אינו רק אתר ספורט אל גם מרחב נפיץ בעל פוטנציאל להתפרצות גזענית ומהווה לכן תזכורת יום-יומית למורכבות החיים המשותפים בעיר. בהביטו על המרחב מלמעלה עושה קובטי מהלך של דה-קולוניאליזציה. הוא ממיס את האימה, הניכור והבוז ומכניע כך את המבנה על ידי פיקוח ומעקב פולשני משל עצמו.

נורית דרימר, אינטימי בטדי עם נורית דרימר, 2020, סאונד, אורך משתנה

באינטימי בטדי עם נורית דרימר מזמינה האמנית מרואיינים להצטרף אליה לאצטדיון לשיחה אישית במהלך משחק כדורגל. היא משלבת שני פורמטים של ראיונות אישיים מתחום הבידור: תכניות האירוח נוסח שנות ה-90 והפודקאסט העכשווי. באצטדיון נפרמים הכללים המוקפדים הנהוגים בתכניות האירוח ודרימר הופכת אותו לאולפן שלה. הפורמט הסולידי הופך לארוע פרפורמטיבי מפתיע, בלתי צפוי ולעיתים אף פרוע. לכל ראיון מוזמן מראש מרואיין אחד, אך במהלכו מרחיבה דרימר את המעגל ומזמינה באופן אקראי אנשים נוספים שנוכחים במקום. היא נעה בגמישות בין הפרטי לציבורי ומייצרת שיח רב תרבותי ורב גילאי באירוע שוקק יצרים. כל ראיון מוקלט ומועלה לפודקאסט. מראיון לראיון מתגבש פסיפס אנושי מרתק המאפשר הצצה לאפידרמיס של החברה הישראלית. תכנית האירוח אינטימי בטדי עם נורית דרימר תתקיים במקביל לזמן תצוגת התערוכה, בימים בהם יתקיימו משחקים באצטדיון. תאריכי המשחקים מופיעים בכרזת התוכנית. על מנת להתארח יש להירשם מראש באמצעות הודעת סמס. פרטים מלאים ימסרו למשתתפים הנרשמים. הפודקאסטים זמינים לשמיעה בדף הפייסבוק של הגלריה החדשה, סדנאות האמנים בטדי.